

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 07 «Управління та адміністрування» _____

Спеціальність _____ 073 «Менеджмент» _____
(шифр, назва спеціальності)

Освітньо професійна програма ____ «Управління фінансово-економічною безпекою» ____
(шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

факультет _____ Економічний _____
(назва факультету)

2018-2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою економічного факультету

« 22 » червня 2018 року, протокол № 8

Розробник програми: Жукова Л. М., к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від « 21 » червня 2018 року № 14

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

_____ (Глущенко В.В.) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету _____

Протокол від « 21 » червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ (Євтушенко В.А.) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Конфліктологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою» підготовки магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Конфліктологія» є вивчення студентами теоретичних основ конфліктології та оволодіння практичними навичками аналізу соціальної взаємодії людей. Уміння бачити систему соціальної взаємодії людей обумовлюється системою знань як про різноманітні соціальні утворення (малі та великі групи, держава, об'єднання держав), так і про багатогранність психічних утворень, що включаються у цю взаємодію.

Це необхідно майбутнім фахівцям, щоб об'єктивно оцінювати соціально-економічні процеси, які відбуваються між суб'єктами господарювання, що є носіями суперечливих інтересів щодо досягнення влади, перерозподілу власності та інших об'єктів конфліктної взаємодії.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні та опануванні студентами теоретико-методологічних засад конфліктних взаємодій, а саме:

- формування та закріплення навичок аналізу природи конфлікту;
- засвоєння методів ефективного управління конфліктними ситуаціями;
- вивчення методики аналізу конфліктів;
- ознайомлення із захисними механізмами протидії конфліктам;

- використання набутих теоретичних знань у практиці соціальної взаємодії, аналізу власної психіки, психічних проявів інших людей, соціальних груп, об'єктивних і суб'єктивних факторів конфліктів, аналізу власних внутрішньоособистісних конфліктів та, при нагоді, аналізу міжособистісних, групових та міжгрупових конфліктів.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна/заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» <hr/> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Спеціальність (професійне спрямування): 073 «Менеджмент» <hr/> (шифр і назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й (магістерський)	
		<i>Семестр</i>	
		1-й	
Години (аудиторні) для денної (заочної) форм навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	<i>Лекції</i>	
		денна: 32	заочна: 4
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		денна: 32	-
		Вид контролю: залік	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- визначати дієвість механізмів попередження конфліктних взаємодій;
- розробляти управлінські стратегії, що спрямовані на попередження та вирішення конфліктів;
- організовувати процедуру управління конфліктними процесами;
- оцінювати доцільність та ефективність використання різних переговорних та посередницьких процедур при вирішенні конфліктів;
- вміти проводити аналіз конфліктних ситуацій;
- розробляти захисні механізми протидії конфліктам;
- складати карту конфлікту та визначати позиції сторін на будь-якій стадії конфлікту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет конфліктології та загальна теорія конфлікту

Тема 1. Предмет конфліктології та методи дослідження

Формування конфліктологічних ідей.

Напрямки розвитку конфліктології як науки. Розвиток вітчизняної конфліктології.

Понятійний апарат, об'єкт і предмет конфліктології. Дослідницькі методи науки про конфлікт.

Тема 2. Причини виникнення та наростання конфліктів

Поняття, об'єкт і предмет конфлікту. Проблеми типології конфліктів.

Структура конфлікту. Об'єктивні та особистісні елементи конфлікту.

Протиріччя інтересів як фундаментальна причина прояву конфліктів.

Об'єктивні та особистісні чинники виникнення конфліктів.

Конструктивні та деструктивні функції конфлікту.

Динаміка конфлікту: передконфліктна ситуація, відкритий конфлікт, післяконфліктний період.

Розділ 2. Конфлікти на різних рівнях соціальної системи

Тема 3. Причини та наслідки внутрішньоособистісних та міжособистісних конфліктів

Поняття та види внутрішньоособистісного конфлікту. Інтерпретація внутрішньоособистісного конфлікту у різних теоріях (З. Фрейд, К. Хорні, Л. Фестінгер).

Причини та наслідки внутрішньоособистісного конфлікту. Способи попередження та вирішення внутрішньоособистісних конфліктів.

Профілактика стресових ситуацій. Індивідуальна стратегія і тактика стресостійкої поведінки.

Особливості міжособистісних конфліктів в сім'ї, в навчальному процесі та на виробництві.

Тема 4. Конфлікти на підприємствах та в організаціях

Специфіка конфлікту на підприємстві.

Організаційні та виробничі конфлікти. Трудові конфлікти в організації. Інноваційні конфлікти. Особливості управління конфліктами на підприємствах та в організаціях.

Тема 5. Особливості та механізм виникнення міжгрупових конфліктів

Особливості міжгрупових конфліктів. Механізми виникнення міжгрупових конфліктів.

Основні види міжгрупових конфліктів. Типологія міжгрупових конфліктів.

Політичні конфлікти. Етнічні конфлікти. Міждержавні конфлікти. Війна. Способи розв'язання збройних конфліктів. Підтримання миру.

Розділ 3. Шляхи та методи профілактики і розв'язання конфліктів

Тема 6. Способи попередження та вирішення конфліктів

Труднощі профілактики конфліктів та способи їх попередження.

Проблема конфліктних особистостей.

Сучасний менеджмент про профілактику конфлікту.

Норми ділової етики та попередження конфліктів. Тактика уникнення конфлікту та метод насильства. Підходи до вирішення конфлікту.

Тактика прихованих дій і проблема «ціни конфлікту».

Основні механізми здійснення тактики взаємного виграша.

Універсальні засоби вирішення конфліктів та його результати.

Тема 7. Переговори як засіб розв'язання конфліктів

Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів.

Загальна характеристика переговорів.

Стратегії ведення переговорів. Динаміка переговорів.

Тактичні прийоми ведення переговорів.

Посередництво в переговорному процесі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього го	у тому числі				Усього	у тому числі					
		лекції	семінари	інд.	сп		лекції	семінари	інд.	сп		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
<i>Розділ 1. Предмет конфліктології та загальна теорія конфлікту</i>												
Тема 1. Предмет конфліктології та методи дослідження			-	4	2			-	-	-	1	1
Тема 2. Причини виникнення та наростання конфліктів			-	4	4			-	-	-	1	1
Разом за розділом 1				8	6				1	-	2	2
<i>Розділ 2. Конфлікти на різних рівнях соціальної системи</i>												
Тема 3. Причини та наслідки внутрішньо-особистісних та міжособистісних конфліктів				5	4				-	-	1	1
Тема 4. Конфлікти на підприємствах та в організаціях				5	6				-	-	2	3
Тема 5. Особливості та механізм виникнення міжгрупових конфліктів				6	6				-	-	1	1
Разом за розділом 2				16	16				1		4	5
<i>Розділ 3. Шляхи та методи профілактики і розв'язання конфліктів</i>												
Тема 6. Способи попередження та вирішення конфліктів				4	5				-	-	2	3
Тема 7. Переговори як спосіб розв'язання конфліктів				4	5						2	2
Разом за розділом 3				8	10				2	-	4	5
Усього годин			77	32	32	8	5	26	4	-	10	12

4. Теми семінарських занять

1. Предмет та завдання конфліктології.
2. Напрямки розвитку конфліктології.
3. Розвиток конфліктології зі стародавніх часів до сьогодення.
4. Методи конфліктології.
5. Суб'єктивні фактори конфліктів.
6. Макросоціальна детермінація конфліктів.
7. Взаємодія факторів при виникненні конфліктів.
8. Структура конфлікту.
9. Типові особливості суб'єктів конфлікту.
10. Класифікація конфліктів.
11. Детермінація поведінки людини у конфлікті.
12. Природжені та набуті особливості психіки людини і їх вплив на поведінку людини.
13. Психологічні механізми захисту особистості людини.
14. Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту.
15. Класифікація внутрішньоособистісних конфліктів.
16. Стили поведінки людини у конфлікті.
17. Об'єктивність міжособистісних конфліктів.
18. Класифікація міжособистісних конфліктів.
19. Міждержавні конфлікти. Війна.
20. Способи розв'язання збройних конфліктів.
21. Сутність та типологія міжгрупових конфліктів.
22. Підходи та напрямки профілактики конфліктів.
23. Управління компетенцією персоналу.
24. Управління поведінкою персоналу.
25. Діагностика конфлікту.
26. Управління конфліктами.
27. Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів.
28. Правила безконфліктної поведінки.
29. Специфіка конфлікту на підприємстві.
30. Організаційні та виробничі конфлікти.
31. Особливості управління конфліктами на підприємствах та організаціях.
32. Механізми виникнення міжгрупових конфліктів.
33. Типологія міжгрупових конфліктів.
34. Політичні конфлікти.
35. Етнічні конфлікти.
36. Міждержавні конфлікти.
37. Способи розв'язання збройних конфліктів.
38. Труднощі профілактики конфліктів та способи їх попередження.

5. Завдання для самостійної роботи

1. Протиріччя як засіб виникнення конфліктних ситуацій.
2. Баланс інтересів учасників конфліктних взаємодій.
3. Основні причини виникнення конфліктів.
4. Основні теоретичні підходи щодо виникнення конфліктів у різних сферах соціально-економічних відносин.
5. Специфічні причини виникнення конфліктних взаємодій.
6. Макросоціальна детермінація конфліктів.
7. Взаємодія факторів при виникненні конфліктів.
8. Детермінація поведінки людини у конфлікті.
9. Природжені й набуті особливості психіки людини та їх вплив на поведінку у конфлікті.
10. Психологічні механізми захисту особистості людини.
11. Класифікація внутрішньоособистісних конфліктів.
12. Управління компетенцією персоналу.
13. Управління поведінкою персоналу.
14. Діагностика конфлікту.
15. Управління конфліктами на різних стадіях його виникнення.
16. Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів.
17. Правила безконфліктної поведінки суб'єктів господарювання.
18. Специфіка конфлікту на підприємстві.
19. Причини виникнення організаційних та виробничих конфліктів.
20. Особливості управління конфліктами на підприємствах.
21. Механізми виникнення міжгрупових конфліктів.
22. Типологія виникнення міжгрупових конфліктів.
23. Політичні конфлікти та їх вплив на розвиток країн.
24. Етнічні конфлікти у розвитку держав світу.
25. Міждержавні конфлікти. Способи розв'язання збройних конфліктів.
26. Труднощі профілактики конфліктів та способи їх попередження.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням для студентів при вивченні навчальної дисципліни «Конфліктологія» є підготовка рефератів.

Темати рефератів

1. Формування основних теоретичних ідей про конфліктологію.
2. Конфліктологія як наука. Основні поняття конфліктології.
3. Завдання та напрями розвитку конфліктології.
4. Методи дослідження феномену «конфліктологія».
5. Наукові дослідження стародавніх філософів про конфлікт.
6. Філософи середніх віків та епохи Відродження про конфлікти.

7. Дослідження конфлікту філософів XVIII-XIX ст.
8. Значення та вплив на мислення суспільства соціологічної теорії конфлікту Г. Зіммеля та К. Маркса.
9. Наукова думка З. Фрейд про конфлікти.
10. Трансактна теорія конфліктів Е. Берна.
11. Конфліктологічна модель суспільства Р. Дарендорфа.
12. Об'єктивні причини конфліктів суспільної взаємодії.
13. Макросоціальний аналіз обумовленості конфліктів К. Маркса.
14. Л. Козер та Р. Дарендорф про причини конфліктів.
15. Суб'єктивні причини конфліктів.
16. Взаємодія протиріч як умова виникнення конфлікту.
17. Структура та предмет конфлікту.
18. Конфлікти за способом розв'язання.
19. Конфлікти за сферою виявлення.
20. Конфлікти за спрямованістю впливу.
21. Конфлікти за ступенем вираженості.
22. Конфлікти за кількістю учасників.
23. Природжені індивідуальні психологічні особливості людини.
24. Типи темпераменту і поведінка людини у конфлікті.
25. Потреби, мотиви та інтереси людини і конфлікт.
26. Психологічні механізми захисту як суб'єктивні причини конфліктів.
27. Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту.
28. Леонардо да Вінчі про внутрішньоособистісний конфлікт (картина «Мона Ліза»).
29. З. Фрейд про внутрішньоособистісний конфлікт.
30. К. Хорні про внутрішньоособистісний конфлікт.
31. Конфлікт нереалізованого бажання та неадекватної самооцінки.
32. Рольовий та моральний конфлікти.
33. Стилi поведінки людини у конфлікті.
34. Ухилення та протиборство як стилі поведінки у конфлікті.
35. Поступливість і співробітництво як стилі поведінки у конфлікті.
36. Компроміс як стиль поведінки у конфлікті.
37. Сутність, завдання та елементи корпоративної культури.
38. Профілактика конфліктів.
39. Управління поведінкою особистості для попередження конфліктів.
40. Діагностика та методи управління конфліктами.
41. Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів.

7. Методи контролю

Методами контролю є:

- тестування;
- оцінка усної розгорнутої відповіді на питання;
- співбесіда;

- оцінка письмової відповіді на питання;
- виконання комбінованих завдань тощо.

Форми організації контролю знань:

- створення спільного знання зі студентами на підставі викладення основних теоретичних положень навчальної дисципліни;
- організація діяльності студентів під час навчання;
- планування та аналіз оцінювання знань, вмінь, навиків.
- метод візуалізації (використання мультимедійних засобів при викладанні навчальної дисципліни);
- метод верифікації (перевірка теоретичних положень на базі сучасних аналітичних даних) тощо.

8. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль при проведенні заліку:

Поточний контроль та самостійна робота		Письмова залікова робота	Сума
Розділ 1 та Розділ 2 (теми 1-5)	Розділ 3 (теми 6-7)	До 60 балів	100
До 30 балів	До 10 балів		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Жукова Л. М. Інституціоналізація господарчих конфліктів корпоративного сектора в умовах ринкової трансформації : [Монографія] / Л. М. Жукова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 208 с.
2. Бандурка О. М. Конфліктологія : навч. посіб. / О. М. Бандурка, В. А. Друзь. – Харків : Фортуна-Прес, 2004. – 356 с.
3. Яхно Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 168 с.
4. Балабанова Л. В. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, К. В. Савельєва. – К. : Видавничий дім : Професіонал, 2009. – 280 с.
5. Конфліктологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Герасіна Л. М., Панов М. І., Осипова Н. П. та ін. – Харків : Право, 2002.
6. Русинка І. Конфліктологія. Психологія запобігання і управління конфліктами : навч. посіб. / І. Русинка. – К. : Видавничий дім : Професіонал, 2007. – 334 с.
7. Берляч А. І. Конфліктологія: Навчальний посібник для дистанційного навчання. - К. : Університет «Україна», 2007. – 203 с.
8. Дуткевич Т. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 455 с.
9. Конфліктологія : Підручник для студ. вищ. навч. закл. юрид. спец. / Мін-во освіти і науки України, Національна юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого; За ред. : М.І. Панова та Л.М. Герасіної. – Х. : Право, 2002. – 253 с.
10. Конфліктологія: Навчальний посібник / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко; За ред. : В. М. Петюха, Л. В. Торгової ; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економ. ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 315 с.
11. Нагаєв В. Конфліктологія : Курс лекцій: (модульний варіант) : навч. посібник для вузів. - К. : Центр навчальної літератури, 2004. - 199 с.
12. Орлянський В. С. Конфліктологія : навч. посібник для вузів / В. С. Орлянський ; Мін-во освіти і науки України, Запорізький нац. техн. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 159 с.
13. Примуш М. Конфліктологія : навч. посібник для вузів / М. Примуш ; Мін-во освіти і науки України. - Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2006. - 282 с.
14. Скібіцька Л. Конфліктологія : Навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів / Ліана Скібіцька. - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 383 с.

Допоміжна література

1. Блюмгардт А. Модели корпоративного управления / А. Блюмгардт. – К. : Наук. думка, 2003. – 160 с.
2. Корпоративный менеджмент: справочник для профессионалов / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольддорфге и др.] ; под ред. И. И. Мазура. – М. : Высшая школа, 2003. – 1077 с.
3. Аврамченко С. Психологічний зміст конфліктів та їх різновиди / С. Аврамченко // Вісник ХДПУ ім. Г. С. Сковороди. Серія «Психологія». – Х. : ХДПУ, 2001. – Вип. 6. – С. 88-96.
4. Анцупов А. Я., Баклановский С. В. Конфликтология в схемах и комментариях: Учеб. пособие. – СПб. : Питер, 2006. – 288 с.
5. Тихомирова Є. Б, Постолювський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 240 с.
6. Ложкин Г. В., Повякель Н. И. Практическая психология конфликта. - К. : МАУП, 2000. – 256 с.
7. Пірен М. І. Кофліктологія. — К. : МАУП, 2005. — 360 с.
8. Ващенко І. В. Конфлікти : Сучасний план, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ. — Х. : ОВС, 2002. — 256 с.
9. Ішмуратов А. Т. Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів. - К. : Наук. думка, 1996. — 190 с.
10. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект). — К. : МАУП, 2000. — 286 с.
11. Коломінський Н. Л. Психологія педагогічного менеджменту. — К. : МАУП, 1996. — 176 с.
12. Конфлікти у сумісній діяльності / Г. В. Ложкін, С. В. Сьомін, Т. В. Петровська, О. О. Кисельова. — К. : Сфера, 1997. — 96 с.
13. Ложкін Г. В., Юрковський Е., Моначін І. Практикум з конфліктології. – Тернопіль : Воля, 2005. — 168 с.
14. Пірен М. Конфлікти і управлінські ролі: соціопсихологічний аналіз. — К. : Вид-во УАДУ, 2000. — 200 с.

10. Посилання на зарубіжні видання

1. Bardhan P. Corruption and development / P. Bardhan // Journal of Economic Literature. – 1997. – Vol. 25. – P. 1320.
2. Berle A. A. The Modern Corporation and Private Property / A. A. Berle, G. C. Means. – New York : MacMillan&Co, 1932. – 380 p.
3. Bhagat S. Hostile Takeovers in the 1980's: The Return to Corporate Specialization / S. Bhagat, A. Shleifer, P. Vishny // Brookings Papers on Economic Activity. Microeconomics. – 1990. – Special Issue. – P. 1-72.
4. Blanc H. The Internationalization of R&D by Multinationals: A Trade-Off between External and Internal Proximity / H. Blanc, Ch. Sierra // Cambridge Journal of Economics. – 1999. – Vol. 23. – № 2. – P. 190.

5. Bolton P. Block, Liquidity and Corporate Governance / P. Bolton, von Thadden E.-L. // *Journal of Finance*. – 1998. – Vol. 53. – P. 1-25.
6. Bradley M. The Rationale behind Interfirm Tender Offers: Information or Synergy? / M. Bradley, A. Desai, E. Kim // *Journal of Financial Economics*. – 1983. – Vol. 10. – P. 183-206.
7. Bradley M. Synergistic Gains from Corporate Acquisitions and Their Division between the Stockholders of Target and Acquiring Firms / M. Bradley, A. Desai, E. Kim // *Journal of Financial Economics*. – 1988. – Vol. 21. – P. 3-40.
8. Clement R. Braucht die New Economy eine neue Regulierung? / R. Clement // *Wirtschaftsdienst*. – 2000. – № 9. – S. 542-543.
9. Commons J. R. The Legal Foundations of Capitalism / J. R. Commons. – N. Y. : The Lawbook Exchange, 2006. – 395 p.
10. Chandler A. D. The Visible Hand. The Managerial Revolution in American Business / A. D. Chandler. – Cambridge : Cambridge University Press, 1977. – 608 p.
11. Fama E. Agency Problems and the Theory of Firms / E. Fama // *Journal of Political Economy*. – 1980. – Vol. 88. – P. 288-307.
12. Houston D. A. Can Corruption Ever Improve an Economy / D. A. Houston // *Cato Journal*. – 2007. – Vol. 27. – № 3. – P. 52.
13. Jain A. K. Corruption: a review / A. K. Jain // *Journal of Economic Surveys*. – 2001. – Vol. 15. – № 1. – P. 71.
14. Jensen M. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure / M. Jensen, W. Meckling // *Journal of Financial Economics*. – 1976. – Vol. 3. – P. 305-360.
15. Klein B. Vertical Integration, Appropriable Rents and the Competitive Contracting Process / B. Klein, R. Crawford, A. Alchian // *Journal of Law and Economics*. – 1978. – Vol. 21. – P. 297-326.
16. Manne H. Mergers and the Market for Corporate Control / H. Manne // *Journal of Political Economy*. – 1965. – Vol. 73. – P. 110-120.
17. Manne H. Our Two Corporate Systems: Law and Economics / H. Manne // *Virginia Law Review*. – 1967. – Vol. 53. – P. 259-285.
18. Nuti D. M. Employeesism: Corporate Governance and Employee Share Ownership in Transitional Economies / D. M. Nuti // *Macroeconomic Stabilization in Transitional Economies* / M. J. Blejer, M. Skreb. – Cambridge : Cambridge University Press (UK), 1997. – P. 126-454.
19. Roll R. The Hubris Hypothesis of Corporate Takeovers / R. Roll // *Journal of Business*. – 1986. – Vol. 59. – P. 197-216.
20. Rose-Ackerman S. The Political Economy of Corruption / S. Rose-Ackerman // *Corruption and the global economy* / ed. K. A. Elliott. – Washington : Institute for International Economics. – 1997. – P. 31.
21. Ross S. The Determination of Financial Structure: The Incentive-Sygnalling Approach / S. Ross // *Bell Journal of Economics*. – 1977. – Vol. 8. – P. 23-40.

22. Shleifer A. A Survey on Corporate Governance / A. Shleifer, R. Vishny. – Cambridge : Harvard Institute of Economic Research, 1995. – 365 p.
23. Shleifer A. Breach of Trust in Hostile Takeovers / A. Shleifer, L. Summers // Corporate Takeovers: Causes and Consequence / ed. by A. Auerbach – Chicago : Chicago University Press, 1988. – P. 158.
24. Shleifer A. Corruption / A. Shleifer, R. Vishny // Quarterly Journal of Economics. – 1993. – Vol. 108. – № 3. – P. 599.
25. Tansi V. Corruption around the world / V. Tansi // IMF Staff Papers. – 1998. – Vol. 45. – № 4. – P. 559.
26. Toffler A. The adaptive corporation / A. Toffler, M. Shapiro. – N.Y. : McGraw-Hill, 1985. – 217 p.

Рекомендоване методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Конфліктологія» містить:

- методичний посібник «Конфліктологія» у друкованому та електронному виді;
- методичні матеріали до семінарських занять;
- методичні матеріали до самостійної роботи студентів;
- білети зі складання заліку.

Приклад роботи
підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Конфліктологія»

Письмовий залік (1-й семестр)

Підсумковий семестровий контроль при проведенні заліку:

Поточний контроль та самостійна робота		Письмова залікова робота	Сума
Розділ 1 та Розділ 2 (теми 1-5)	Розділ 3 (теми 6-7)	До 60 балів	100
До 30 балів	До 10 балів		

Кожна залікова робота складається з таких завдань:

1. Дати повну розгорнуту відповідь на теоретичні питання (в кожному варіанті – вони різні і охоплюють вивчені протягом семестра теми курсу; в першому завданні – два теоретичних питання).
2. 3 тестових завдання, в яких необхідно знайти та зафіксувати письмово всі вірні відповіді.
3. Дати характеристику (з прикладами) наступним категоріям.

Приклад завдань залікової роботи:

Завдання №

1 завдання

Дайте розгорнуту відповідь на питання:

1. Природа конфлікту в епоху Середньовіччя.
2. Розвиток вітчизняної конфліктології.

2 завдання

Зафіксуйте письмово всі правильні відповіді на тестові завдання:

- 1) У сфері потреб конфлікти поділяються на:
 - а) матеріальні;
 - б) конструктивні;
 - в) між особистістю та групою;
 - г) вертикальні;
 - д) внутрішньоособистісні;
 - е) статусно-рольові;
 - ж) духовні;
- з) горизонтальні.

2) По критерію результативності конфлікти поділяються на:

- а) міжнародні;
- б) деструктивні;
- в) між особистістю та групою;
- г) конструктивні;
- д) позитивні;
- е) державні;
- ж) патологічні.

3) Існують наступні типи особистостей:

- а) емотивний тип;
- б) флегматики;
- в) інтроверти;
- г) педантичний тип;
- д) художній тип;
- е) емоційно нестійкі особистості;
- ж) холерики.

3 завдання

Дайте повну характеристику наступним категоріям:

- емотивний тип;
- інтроверти;
- економічна особа;
- помилка центральної тенденції;
- помилкові альтруїсти.

Максимальна кількість балів по кожному завданню становить:

1. Перше теоретичне питання – 16 балів;
друге теоретичне питання – 10 балів;
2. Друге завдання – 9 балів (сумарна оцінка правильності відповідей на 3 тести, кожен з яких максимально оцінюється в 3 бали);
3. Третє завдання – 25 балів (сумарна оцінка правильності відповідей на 5 питань, кожне з яких максимально оцінюється в 5 балів).

Загальна максимальна сума балів за виконання залікової роботи становить 60 балів.